

Làm th^ă nào đ^ăi kh^ăi già ?

Khi nào các b^ă ph^ăn trong c^ă th^ă c^ăa con ng^ăo i b^ăt đ^ău thoái hóa? Già là m^ăt đ^ău không ai tránh kh^ăi . Hi^{nh} nay các vi^ăn nghiên c^ău y khoa đã cho bi^ăt m^ăt cách chính xác các b^ă ph^ăn trong c^ă th^ă c^ăa con ng^ăo i b^ăt đ^ău thoái hóa t^ă lúc nào .

Các bác sⁱ ng^ăo i Pháp đã tìm th^ăy ch^ăt l^ăng tinh trùng b^ăt đ^ău suy thoái t^ă tu^ăi 35, b^ăi th^ă khi ng^ăo i đàn ông 45 tu^ăi thì m^ăt ph^ăn ba s^ă l^ăn mang thai s^ă d^ăn đ^ăn s^ăy thai. Angela Epstein đã vi^ăt trong DailyMail, tu^ăi c^ăa các b^ă ph^ăn trong c^ă th^ă b^ăt đ^ău suy thoái nh^ă sau :

1. Não b^ăt đ^ău suy thoái lúc 20 tu^ăi . Khi chúng ta tr^ăng thành , các t^ă bào não b^ă gi^ăm d^ăn . Và não cũng teo nh^ă l^ăi . Kh^ăi đ^ău con ng^ăo i có 100 t^ă bào não , nh^ăng đ^ăn tu^ăi 20 con s^ăy gi^ăm d^ăn , và đ^ăn tu^ăi 40 con ng^ăo i m^ăt m^ăi ngày 10.000 t^ă bào nh^ăng h^ăng r^ăt nhi^ău đ^ăn trú nh^ă và có tác d^ăng r^ăt l^ăn đ^ăn tâm sinh lý ng^ăo i già...

2. Ru^ăt b^ăt đ^ău suy gi^ăm t^ă tu^ăi 55. Ru^ăt t^ăt có s^ă cân b^ăng gi^ăa các vi khu^ăn có ích và có h^ăi. Vi khu^ăn có ích s^ă gi^ăm đ^ăng k^ă sau tu^ăi 55, đ^ăc bi^ăt l^ă ph^ăn ru^ăt già. Sau 55 tu^ăi b^ă tiêu hóa b^ăt đ^ău x^ău đ^ăi và s^ă gây h^ăi cho các b^ănh đ^ăng ru^ăt .Táo bón là m^ăt b^ănh thông th^ăng c^ăa tu^ăi già ,cũng nh^ă d^ăch v^ă t^ă bao t^ă , gan , tuy^ăn tu^ă ,ru^ăt non b^ă suy gi^ăm .

3. B^ăng đáy b^ăt đ^ău suy thoái t^ă tu^ăi 65.. Ng^ăo i già th^ăng m^ăt ki^ăm soát b^ăng đáy Nó b^ăt đ^ău co l^ăi đ^ăt ng^ăt, ngay c^ă khi không đ^ăy. Ph^ă n^ă d^ă g^ăp tr^ăc tr^ăc này h^ăn khi ch^ăm d^ăt kinh nguy^ăt. Kh^ă năng ch^ăa n^ăo c^ă ti^ău c^ăa b^ăng đáy m^ăt ng^ăo i già ch^ăb^ăng n^ăa so v^ăi ng^ăo i tr^ă tu^ăi, kho^ăng 2 c^ăc l^ă tu^ăi 30 và 1 c^ăc l^ă tu^ăi 70. Đ^ău này khi^ăn ng^ăo i già ph^ăi đ^ăi ti^ău nhi^ău h^ăn, và d^ănhi^ăm trùng đ^ăng ti^ău.

Nh^ăng thay đ^ăi c^ă th^ă khi v^ă già

Tác Giả: Lê T^ăn Tài trích d^ăch
Thứ Hai, 24 Tháng 11 Năm 2008 15:15

4. Vú b^ăt đ^ău thoái hóa t^ăo năm 35 tu^ăi. Khi ng^ăo i đ^ăn bà đ^ăn 30 tu^ăi thì vú m^ăt đ^ăn các mô và m^ă, s^ă đ^ăy đ^ăn và kích c^ă c^ăa b^ă vú b^ă suy gi^ăm . Khi 40 tu^ăi nǚm vú b^ă teo l^ăi và vú thòng xu^ăng .

5. Ph^ăi lão hóa t^ăo tu^ăi 20 . S^ăn s^ănh vôi hóa, l^ăng ng^ăc bi^ăn d^ăng, kh^ăp c^ăng nh^ăng h^ăng t^ăi th^ă, nhu mô ph^ăi gi^ăm đ^ăn h^ăi, gi^ăm ph^ă nang. Dung tích c^ăa ph^ăi b^ăt đ^ău gi^ăm d^ăn t^ă tu^ăi 20. Đ^ăn tu^ăi 40 có nhi^ău ng^ăo i đ^ău b^ăt đ^ău khó th^ă vì các c^ă b^ăp và x^ăng s^ănh bu^ăng ph^ăi b^ăt đ^ău x^ăng .

6. Gi^ăng nói b^ăt đ^ău y^ău và khàn k^ă t^ă tu^ăi 65 . Ph^ă n^ă có gi^ăng khàn và nh^ă trong khi đ^ăn ông gi^ăng cao và nh^ă

7. M^ăt lão hóa t^ăo năm 40 và ph^ăn l^ăn ph^ăi mang ki^ăng , không còn nhìn rõ m^ăt v^ăt xa. Kh^ăn^ăng t^ăp trung c^ăa m^ăt kém h^ăn do c^ă m^ăt y^ău h^ăn.

8. Tim lão hóa t^ăo tu^ăi 40 . Kh^ăi l^ăng c^ă tim gi^ăm. Tu^ăn hoàn nuôi c^ă tim c^ăng gi^ăm, suy tim ti^ăm tàng, huy^ăt áp tăng d^ăn... S^ăc b^ăm c^ăa tim gi^ăm d^ăn vì các m^ăch máu gi^ăm s^ă đ^ăn h^ăi . Các đ^ăng m^ăch c^ăng d^ăn và b^ă m^ă đóng vào các thành m^ăch . Máu cung c^ăp cho tim c^ăng b^ă gi^ăm b^ăt. Đ^ăn ông 45 tu^ăi và đ^ăn bà 55 d^ă b^ă đau tim.

9. Gan lão hóa t^ăo năm 70 Ch^ăc năng chuy^ăn hóa và gi^ăi đ^ăc gi^ăm.. Tuy nhiên gan là m^ăt b^ă ph^ăn g^ăn nh^ă không ch^ău khu^ăt ph^ăc tu^ăi tác . Ng^ăo i ta có th^ă ghép gan c^ăa m^ăt ông già 70 tu^ăi cho m^ăt ng^ăo i 20 tu^ăi.

10. Th^ăn lão hóa năm 50 . S^ă đ^ăn v^ă l^ăc ch^ăt th^ăi kh^ăi máu b^ăt đ^ău gi^ăm xu^ăng t^ă tu^ăi trung niênn.

11. Tuy^ăn ti^ăn li^ăt lão hóa vào năm 50 . H^ă th^ăng sinh d^ăc nam g^ăm có: tinh hoàn và b^ă ph^ăn sinh d^ăc ph^ă nh^ă đ^ăng d^ăn tinh, tuy^ăn ti^ăn li^ăt, tuy^ăn hành ni^ău đ^ăo, túi tinh và d^ăng v^ăt. Tuy^ăn ti^ăn li^ăt th^ăng l^ăn d^ăn theo tu^ăi tác . Khi tuy^ăn ti^ăn li^ăt tăng kích th^ăng s^ă ép vào ni^ău đ^ăo và bàng quang, gây khó khăn cho ti^ău ti^ăn. Nó gây nên tri^ău ch^ăng ti^ău ng^ăp ng^ăng, ti^ău nh^ău l^ăn, tăng nguy c^ă nhi^ăm trùng ti^ăt ni^ău và ti^ău khó.

12. X^ăng lão hóa hóa vào tu^ăi 35 . Cho đ^ăn gi^ăa nh^ăng năm 20 tu^ăi, m^ăt đ^ăx^ăng v^ăn c^ăn t^ăng. Tr^ă em x^ăng l^ăn r^ăt nhanh, c^ă m^ăi 2 năm l^ăi thay đ^ăi toàn b^ă x^ăng c^ă nh^ăng đ^ăn tu^ăi 35 thì x^ăng đ^ăa lão hi^ăn t^ăng m^ăt x^ăng b^ăt đ^ău nh^ă m^ăt quá trình già c^ă t^ă nhiên.

13. R^ăng suy t^ă tu^ăi 40 . R^ăng b^ăp hao mòn . D^ăb^ă b^ănh nha chu . Niêm m^ăc b^ăp teo d^ăn

14. B^ăp th^ăt lão hóa t^ă năm 30 . Thông th^ăng b^ăp th^ăt khi b^ă lão hóa thì đ^ăc tái t^ăo ngay, nh^ăng đ^ăn tu^ăi 30 thì tái t^ăo it h^ăn là lão hóa . Đ^ăn tu^ăi 40 , m^ăi năm b^ăp th^ăt b^ăsút gi^ăm t^ă 0.5 đ^ăn 2 % . Vì th^ăng^ăi già khó gi^ă thăng b^ăng, tr^ă thành ch^ăm ch^ăp, d^ăb^ă ng^ă và g^ăy x^ăng.

15. Nghe [thính giác] gi^ăm đ^ăi k^ă t^ă gi^ăa năm 50 . R^ăt nhi^ău ng^ăo i b^ă lăng tai k^ă t^ă năm 60.

16. Da suy gi^ăm k^ă t^ă năm 20 . Ch^ăng ta đ^ăa gi^ăm d^ăn vi^ăc s^ăn xu^ăt ch^ăt keo dính c^ăa da t^ă gi^ăa tu^ăi 20. Vi^ăc thay th^ăcác t^ăbào ch^ăt c^ăng ch^ăm d^ăn.

17. V^ăn giác và kh^ău giác gi^ăm t^ă năm 60 .. Thông th^ăng chúng ta có th^ăn^ăm đ^ăc 100.000 v^ăn trên l^ăng .. Các v^ăn này chúng ta ch^ăn^ăm đ^ăc phân n^ăa khi già và đ^ăn tu^ăi 60 thì không còn ng^ăi và n^ăm m^ăt cách chính xác đ^ăc n^ăa.

18. Sinh s^ăn m^ăt kh^ăn năng t^ă năm 35 . Kh^ăn năng sinh n^ăc^ăa ph^ăn^ăb^ăt đ^ău gi^ăm sau tu^ăi 35, vì s^ă l^ăng và ch^ăt l^ăng tr^ăng trong t^ăcung gi^ăm xu^ăng.

19. Tóc lão hóa t^ă tu^ăi 30 . Thông th^ăng c^ă 3 năm thì tóc cũ s^ă đ^ăc thay th^ă toàn b^ăt tóc m^ăi. Và đ^ăn năm 35 tu^ăi thì tóc không còn đen nhánh n^ăa mà ng^ă màu đen xám và r^ăng d^ăn đ^ăi.

Làm th^ă nào đ^ă làm ch^ăm s^ă lão hóa ?

Già không ph^ăi là m^ăt b^ănh nh^ăng già t^ăo đ^ău ki^ăn cho b^ănh phát sinh và phát tri^ăn; c^ăn ch^ă ý m^ăt s^ă đ^ăc đ^ăm sau:

Ng^ăo i già th^ăng m^ăc nhi^ău b^ănh cùng m^ăt l^ăúc, có b^ănh d^ă phát hi^ăn, nh^ăng cũng có b^ănh r^ăt kín đáo, ti^ăm tàng, nguy hi^ăm.

Tri^ău ch^ăng ít khi đ^ăn hình, không rõ r^ăt, không rõ r^ăt, nên khó ch^ăn đoán, d^ă sai l^ăc n^ău ít kinh nghi^ăm

Kh^ăn năng ph^ăc h^ăi s^ăc kh^ăe sau các tr^ăn l^ăm th^ăng ch^ăm h^ăn so v^ăi ng^ăo i tr^ă,nên sau đ^ăn u tr^ă ph^ăi có th^ăi gian an d^ăng.

Măt s^ă bi^ăn pháp làm gi^ăm t^ăc đ^ă lão hóa:

Hăc thuy^ăt âm d^ăng c^ăa y h^ăc c^ă truy^ăn ch^ăng minh con ng^ăo i là m^ăt ch^ănh th^ă gi^ăa âm d^ăng, gi^ăa khí và huy^ăt. Luôn luôn thăng b^ăng v^ăi nhau t^ă trên xu^ăng d^ăng, t^ă d^ăng i lên trên, t^ă trong ra ngoài, t^ă ngoài vào trong theo m^ăt quy lu^ăt nh^ăt đ^ănh, đ^ă duy trì s^ă s^ăng c^ăa con ng^ăo i đ^ăng b^ăn v^ăng dài lâu.

Vì th^ă mu^ăn gi^ăm t^ăc đ^ă lão hóa c^ăn ph^ăi:

Vă t^ă t^ăng luôn luôn l^ăc quan yêu đ^ăi, ch^ă đ^ăng g^ăt b^ă nh^ăng cái làm l^ănh h^ăng đ^ăn b^ă não, h^ăn ch^ă t^ăi đa n^ăi c^ă đ^ăn, gi^ăi quy^ăt t^ăt nh^ăt m^ăi quan h^ăi xã h^ăi và gia đình, có tri^ăt lý s^ăng đúng; ph^ăi chú ý c^ă 3 v^ăn đ^ă: l^ăi s^ăng, l^ăi s^ăng và hành đ^ăng sao cho khoa h^ăc văn minh đ^ă lo^ăi tr^ă 7 nguyên nhân gây b^ănh c^ăa Đ^ăng y là : h^ă , n^ă , ău, t^ă , bi, kinh, kh^ăng.

Mu^ăn đ^ăng th^ănh th^ăi ph^ăi có ki^ăn th^ăc, ph^ăi có hi^ău bi^ăt đ^ă nhìn nh^ăn v^ăn đ^ă sao cho đúng đ^ăn qua báo chí, đài phát thanh , truy^ăn hình đ^ă làm ch^ă đ^ăng mình và giáo d^ăc cho gia đình,

con cháu gi^ăm các n^ăi b^ăc d^ăc và t^ăo chăm lo cho mìn.

Th^ănh xuy^ăn luy^ăn t^ăp đ^ău đ^ăn v^ă trí tu^ă và th^ă l^ăc nh^ă d^ăc sách báo, nghe đài, xem TV, internet... đ^ăng th^ăi t^ăp th^ă d^ăc th^ă thao, đi b^ă, t^ăp th^ă, tĩnh tâm th^ă giăn, v.v... phù h^ăp v^ăi hoàn c^ănh và s^ăc kh^ăe t^ăng ng^ăo i.

Sinh ho^ăt đ^ău đ^ă, không làm gì quá s^ăc bình th^ăng, gi^ă gìn tr^ăng thái cân b^ăng gi^ăa ng^ă và ngh^ă, gi^ăa ăn và làm, gi^ăa trí óc và chân tay, gi^ăa trong nhà và ngoài tr^ăi, gi^ăa l^ăo i và chăm, v.v... cũng r^ăt quan tr^ăng.

Ăn u^ăng đúng và đ^ă theo kh^ăn năng c^ăa mìn, không nêu nghi^ăn b^ăt c^ă th^ă gì, h^ăn ch^ăt th^ăt nh^ăt là m^ă, ăn nhi^ău rau qu^ă t^ăo i, gi^ăm ch^ăt b^ăt, gi^ăm bánh k^ăo, b^ăo đ^ăm cân b^ăng th^ăc ăn âm và d^ăng, gi^ăng^ăi không béo và cũng không g^ăy. Nên nh^ă con ng^ăo i là gi^ăng ăn ngũ c^ăc, nên th^ăc ăn cho ng^ăo i ph^ăi 80% là ngũ c^ăc còn 20% là rau qu^ă và các th^ăc khác, không nêu ăn quá no, ng^ăo i già r^ăt c^ăn đ^ăm đ^ău t^ăng, v^ăng l^ăc, tôm cua, c^ă h^ăn...

C^ăn có môi tr^ăng s^ăng t^ă nhiên t^ăt, ph^ăn l^ăn các c^ă s^ăng 100 tu^ăi tr^ă lén đ^ău v^ă vùng núi, l^ăn nông thôn còn l^ă thành ph^ă thì r^ăt ít và g^ăc cũng không ph^ăi thành th^ă. Hi^ăn nay môi tr^ăng s^ăng đang b^ăt tàn phá nghiêm tr^ăng đó là t^ă h^ăy ho^ăi mìn (ch^ăt cây, phá r^ăng, ch^ăt th^ăi, phân hóa h^ăc, thu^ăc tr^ă sâu....) đã làm m^ăt đ^ăi c^ănh thanh bình c^ăa thiên nhiên, là đ^ău c^ăng nêu h^ăt s^ăc tránh.

Kiên trì áp d^ăng 10 bài h^ăc v^ă s^ăc kh^ăe c^ăa Nh^ăt B^ăn, đ^ăt n^ăo c^ă đ^ău c^ăm^ănh danh là 'v^ăng qu^ăc c^ăa tu^ăi th^ă' vì có tu^ăi th^ă cao nh^ăt th^ă gi^ăi hi^ăn nay. 10 bài h^ăc đó là:

- B^ăt ăn th^ăt, ăn nhi^ău rau

- B^ăt ăn m^ăn, ăn nhi^ău ch^ăt chua

Nh^ŋng thay đ^ŋi c^ŋ th^ŋ khi v^ŋ già

Tác Giả: Lê T^ŋn Tài trích d^ŋch
Thứ Hai, 24 Tháng 11 Năm 2008 15:15

- B^ŋt ăn đ^ŋng, ăn nhi^ŋu hoa qu^ŋ

- B^ŋt ăn ch^ŋt b^ŋt, ăn nhi^ŋu s^ŋa

- B^ŋt m^ŋc nhi^ŋu qu^ŋn áo, t^ŋm nhi^ŋu l^ŋn

- B^ŋt đ^ŋi xe, năng đ^ŋi b^ŋ

- B^ŋt phi^ŋn mu^ŋn, ng^ŋ nhi^ŋu h^ŋn

- B^ŋt nóng gi^ŋn, c^ŋ i nhi^ŋu h^ŋn

- B^ŋt nói, làm nhi^ŋu h^ŋn

- B^ŋt ham mu^ŋn, chia s^ŋ nhi^ŋu h^ŋn.

Nh^ŋng bài h^ŋc trên có tác d^ŋng r^ŋt l^ŋn đ^ŋi v^ŋi nh^ŋng ng^ŋ i b^ŋ tăng huy^ŋt áp, b^ŋnh tim m^ŋch, ung th^ŋ d^ŋdày, viêm gan...

Tóm l^ŋi: Bi^ŋt cách s^ŋng, ta có th^ŋ làm ch^ŋm đ^ŋcc quá trình lão hóa, kéo dài đ^ŋcc tu^ŋi th^ŋ, có th^ŋ đ^ŋi u ch^ŋnh đ^ŋcc chí^ŋc đ^ŋng h^ŋ sinh h^ŋc trong con ng^ŋ i chúng ta ch^ŋy ch^ŋm l^ŋi, ta cũng có th^ŋ gi^ŋ b^ŋ máy c^ŋc k^ŋ tinh vi c^ŋa ta đ^ŋcc b^ŋn v^ŋng lâu dài h^ŋn.